

Görüşler / *Opinion Papers*

Ankara Üniversitesi DTCF Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü “Teknik Kadro Gerekçesi” *

The Opinion of Ankara University Faculty of Letters Department of Information and Record Management About Technical Services Category Reasons for the Librarians

Öz

Türkiye’de kütüphanecilerin teknik kadro elemanı olarak kabul edilmesinde son dönemde ortaya çıkan bazı engeller nedeniyle Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tarafından kutup-1 mesleki tartışma listesinde paylaşılan akademik yorumdur.

Anahtar Sözcükler: teknik kadro; kütüphanecilik mesleği

Abstract

Technical services category reasons of librarians in Turkey are shared by Ankara University Faculty of Letters Department of Information and Records Management in the professional discussion list kutup-1 as an academic comment for some barriers recently.

Keywords: technical services category; technical staff; librarianship profession

Günümüzde enformasyon teknolojileri ürünlerine sahip olabilen insanlar, günlük yaşamlarında gereksinim duydukları bilgiyi avuçlarında tutmaktadır. Hangi

* Teknik kadro konusunda yaşanan son gelişmeler hakkında 7 Mart 2012 tarihinde Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tarafından kutup-1 (kutup-1@metu.edu.tr) mesleki tartışma listesinde paylaşılan Bölüm Görüşüdür.

eczananın nöbetçi olduğunu ve yerini öğrenmek, banka havalesi yapabilmek, bir yere gitmenin en elverişli yolunu bulmak, oyun oynamak, haberleri izlemek vb internet bağlantısı olan ve bir cep bilgisayarı özelliği taşıyan cep telefonları ile artık mümkün hale gelmiştir.

Bununla beraber günlük yaşamın pratik gereksinimlerinin gerektirdiği bilginin söz konusu teknoloji aracılığı ile bireysel düzeyde karşılanabiliyor olması, insanları, toplumsal kurumların varlığını sonlandıracak bir olgu olduğu yanıtına düşürmemelidir. Toplumsal yaşamın faaliyet alanlarının aktörleri olan örgütsel yapılar, artık zaman ve mekana dayalı işleyiş ve yapılanma özelliklerini yitirmekte buna karşılık yeni bir zaman, mekan anlayışının giderek egemenlik kazandığı yapı ve işleyişe dönüşmektedirler. Dolayısıyla toplumsal yaşam ve faaliyet alanları artık sonsuz, dinamik, hızla değişebilen zemini ve merkezi olmayan bir siber evrene taşınmaktadır. Bu realite, bizim öncelikle zihinsel bir uyarlanma süreci yaşamımızı gerekli kılmaktadır. Beraberinde ise eğitim, üretim, sağlık, güvenlik, hizmet vb tüm sektörlerde iş görme, karar alma, örgütlenme, denetleme yol ve yöntemlerimizi değiştirmemiz gerekecektir. Bunun anlamı yeni değer, davranış biçimi, özgürlük ve etik anlayışı üzerine inşa edilecek yeni bir kültürdür.

Açıkça görülmektedir ki sanal alemde varlık bulmaya başlayan yeni toplumsal oluşum çerçevesinde bireyin, günlük, sıradan bilgiyle yetinmesi mümkün değildir. Üstlendiği tüm sosyal rolleri icra edebilmesi için karşı karşıya olduğu temel sorun, zamanlı, nitelikli bilgiye herhangi bir noktadan ulaşması ve tüm faaliyetlerinde entelektüel olarak işleyebildiği bilgi ile “değer” yaratabilmesidir. Üstelik bu süreç, sürekli ve yenilikçidir.

Bu bağlamda birey, kendisini sıradanlıktan sıyrarak, fark yaratabileceği bilgi ve becerilere gereksinime duyacaktır. Bu noktada devletin sorumluluğu, örgütleri aracılığı ile bireye söz konusu bilgi ve becerileri kazandıracak veya kazanmalarını geliştirebileceği olanaklar/seçenekler yelpazesi sunmaktır. Amaç, seçenekler ortamında bireyin karar verme yeteneğini geliştirmesine ve kendi özgür seçimleri doğrultusunda bilgi ve beceri edinmesine önderlik etmek olmalıdır. Böyle bir amacı gerçekleştirmenin birbirini tamamlayan iki yolu vardır. Eğitim kurumları/programları zihinsel gelişime uygun olarak bireyin yaşamı kavrayışında veya mesleki formasyon kazanmasında gereksinim duyacağı temel bilgi ve becerileri verir. Ancak daha önce de belirtildiği gibi bilgiye ulaşma ve onu kullanabilme bilgi ve becerisi önemlidir ve bu formasyonu sağlayacak olan, eğitimciler değil, bilgi uzmanları (kütüphaneciler) dir. Başta eğitim kurumları olmak üzere diğer tüm örgütsel yapılarda artık egemen olan paradigma “öğrenme” dir; öğrenme için

yol ve yöntemlerin yanı sıra kaynakların sunulmasıdır.

Bilgi uzmanları yaşam boyu öğrenme anlayışı doğrultusunda bireyleri enformasyon okur yazarı kılacak yegane meslek grubudur. Enformasyon okur-yazarlığı, enformasyon gereksiniminin saptanması, farklı tasarımlara sahip sistemlere göre formüle edilmesi, sistemin erişim yolları ve özellikleri doğrultusunda sistemde arama gibi teknik bilgiyi içermesinin yanı sıra katma değer yaratacak şekilde enformasyonun kullanım yöntemlerini de içeren, geniş ve ayrıntılı kaynak bilgisini gerektiren bir olgudur. Bilgi uzmanları kullanıcı düzeylerine veya kullanıcı gruplarının bilgi gereksinim özelliklerine göre hazırladıkları programlarla bireyleri enformasyon okuryazarı kılma çabasını sergilerler. Bir bireyin İnternet-teki sağlık sitelerini izleyerek kendi sağlık sorunlarına yönelik tanı koyması ve kendisini tedavi etmesi nasıl mümkün değilse, ya da bir toprak parçasını ekip biçmek için gerekli bilgiyi internetten sağlamakla nasıl ziraat mühendisi olunamıyorsa bireyin yukarıda anılan ve uzmanlık gerektiren teknik bilgileri kendi başına edinerek enformasyon okur yazarı olması da söz konusu değildir.

Öte yandan bilgi uzmanları siber alemde giderek sanal bir kurum niteliği kazanan bilgi merkezlerinde dijital kaynaklar ve sanal kullanıcılarla mesleklerini icra etmeye başlamıştır. Mesleğin temel uğraşlarından biri olan kaynak nitelmesi ve kaynakların çeşitli düzeylerdeki gereksinimleri yansıtacak yönde ilişkilendirilmesi teknik bilgi ve beceri gerektirmektedir. Çünkü bilgi uzmanı için kaynak tanımını ve niteliği ile nitelendirme ve ilişkilendirmeye yönelik teknikler çok değişmiştir. Kaynakların üretim biçimleri ve sağlama yolları da değişmiştir.

Bilgi merkezleri artık kaynak varlıklarını (derme) dijitalleştirerek ve/veya dermelerinin bibliyografik erişimini sağlayarak ve kullanıcılarının gereksinimleri doğrultusunda onları bilginin bulunduğu noktalara yönlendirecek portallar hazırlayarak üretilmiş bilginin ulaşılabilirliğini sağlamaktadır. Güvenilir bilginin hem dağıtım noktaları hem de ulaşım noktalarıdır. Bütün bu etkinlik alanlarının gerektirdiği teknik bilgiye sahip bilgi uzmanları sayesinde bugün özellikle üniversite kütüphanelerimizde çarpıcı bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Ülkemizde üniversite kütüphanelerinin kısmen de olsa bu değişim rüzgârını yakalamış olmalarının nedeni bilgi uzmanlarının desteklendikleri ölçüde söz konusu dönüşümü gerçekleştirmiş olmalarıdır.

Bilgi uzmanlarının temel işlevlerinden biri de hizmetlerdir. Hizmetlerde yenilikçilik, yaratıcılık ve çeşitlilik sağlama, hatta katma değerli hizmetler sunma yönündeki rekabet, en görünür biçimde iletişim, bankacılık, sigortacılık gibi sektörlerde yaşanmaktadır. Kendi faaliyet alanından başka hangi diğer alanlarla

işbirliği yapılabileceğini görebilmek ve uygulamaya dönüştürebilmek veya eğitimleri öngörebilmek uzmanlık bilgisine dayanır. İletişim, artık sanal ortamda yeni bir dille ve anında etkileşimli bir biçimde gerçekleşmektedir. Kullanıcılar, tüketiciler vb. sıfatları ne olursa olsun bireyler/gruplar, tepkilerini olumlu ya da olumsuz anında verebilmekte ve kurumlar bu geri bildirimleri dikkate alarak hizmetlerin/ürünlerin iyileştirilmesine yönelebilmektedir. Dolayısıyla bireyin odak noktası olduğu, etki ya da yönlendirmede bulunabildiği “hizmet” söz konusudur. Böyle bir çevrede bilgi hizmetleri söz konusu olduğunda ve toplumun heterojen yapısı düşünüldüğünde bilgi uzmanının rolü daha iyi değerlendirilmelidir.

Özelde kütüphaneler ve genelde bilgi merkezleri, fiziksel ve/veya elektronik, çeşitli ortamlarda depolanmış kayıtlı bilgiye ya da bilgi kaynaklarına erişim sağlanması amacıyla kurumsal ve bireysel ihtiyaçlara uygun biçimde ve derme geliştirme politikaları doğrultusunda bilgi kaynaklarının seçilerek, kataloglama, sınıflandırma ve indeksleme gibi teknik işlemlerinin yapılarak, kullanıcının yararlanmasına sunulduğu ve bilgi hizmetlerinin verildiği yerlerdir. Bu nedenle, Kütüphanecilik mesleğinde görev yapan insan gücünün, danışma hizmeti, kullanıcı hizmetleri, teknik hizmetler ve enformasyon hizmetleri ile ilgili yükseköğrenim düzeyinde bilgi ve becerileri kazanması beklenmektedir. Kütüphanecilik mesleği günümüzde, enformasyon bilimi ve hizmetlerinde uzmanlık yetisi gerektiren ve bilgi teknolojileriyle uygulama alanı bulan görev alanlarını kapsamaktadır. Enformasyon bilimi ve hizmetlerinin görev alanları, kuramsal ve uygulamalı çalışma konularında nicel ve nitel değerlendirme, araştırma, geliştirme, operasyonel süreçleri tasarlama ve uygulama teknik becerisini içeren süreçlerden oluşmaktadır.

Kütüphanecilik mesleği ve disiplininin içerdiği zihinsel, operasyonel ve teknik işlemler aşağıda özetlenmektedir:

- Derme geliştirme, bilgi merkezlerinde basılı ve elektronik materyal seçimi, yönetimi, sınıflandırılması, kataloglanması ve erişimin sağlanması kapsamında analitik düşünmek;
- Basımevi, yayınevi, dağıtımçı, aracı firma gibi bilgi yayımını gerçekleştiren kurumların veritabanlarına derme geliştirme amacıyla veri girişi, mevcut verileri değerlendirme ve yorumlamak;
- Seçim ve sağlama yöntemleri aracılığı ile sipariş hazırlamak ve bibliyografik denetim işlemlerini yerine getirmek;
- Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kütüphane otomasyonu, web tasarımı, veri tabanı yönetimi gibi alanlarında verileri yapılandırarak bilgiye dönüştürmek;

- Osmanlıca metinleri transkribe ederek günümüz Türkçesine uyarlamak, kataloglayıp, sınıflandırmak;
- Kurumlarda örtük ve açık bilginin kaynağını belirleyerek erişim amaçlı yönetimini sağlamak üzere sistem analizi yapabilmek;
- Kamu idarelerinde ve özel kurumlarda üretilen bilgilerin derlenmesine hizmet etmek ve bu amaçla kurumsal analiz yaparak bilgi üreten iş süreçlerini tanımlayabilmek;
- Her kurumda, kurumsal farklılıklar bağlamında ve çeşitli konu ve faaliyet alanlarına ilişkin olarak, üretilmiş bilgiyi, içinde bulunduğu kaynağın türüne ve fiziksel koşullarına en uygun biçimde depolamak, dijitalleştirmek (sayısallaştırma), arşivlemek ve erişimi sağlayacak tanımlama (niteleme) kurallarını belirlemek;
- Elektronik yayıncılığın kuramsal bilgilerini öğrenerek uygulama becerisi geliştirme ve bilgiyi yüksek yararlılık ve düşük maliyette organize etme yöntemleri geliştirerek erişime sunmak;
- Hizmet verimliliğini artırmak ve ölçmek amacıyla istatistiki yöntemler kullanılarak mevcut durumu belirlemek, geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunmak;
- Kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını, bilgi kaynaklarının kullanım düzey ve oranlarını değerlendirmek, sıralamalar yapmak için istatistiki teknikler uygulamak;
- Derme yönetiminde basılı ve elektronik bilginin paylaşılabilmesi için işbirliği oluşumlarını örgütleme veya mevcut yapılarda yer alarak kendi kütüphane ya da bilgi kaynaklarının da sistemde yer almasını sağlayacak ortak derme oluşturma ve kaynak paylaşımı yönündeki politikaları uygulamak ve geliştirmek;
- Bilgi kaynaklarını, sınıflama sistemleri (Dewey Onlu Sınıflama Sistemi - DDC; Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi - LC Classification, SITC, NACE vb.) standartlarına göre sınıflandırmak);
- Veritabanı, web kaynakları gibi ileri düzey bilgi sistemleri ile kütüphane otomasyonu sistemlerinde uygulayıcı ve geliştirici rol üstlenmek;
- Farklı konu alanlarında karşılaşılabilecek her tür bilgi kaynağını hem geleneksel LC versiyonuna göre hem de web üzerindeki veritabanı versiyonu üzerinden sınıflandırabilmek, indeksleyebilmek;
- Bilgi merkezleri, bilgi hizmetleri ve bilgi üretiminin değerlendirilmesi tekniklerini kullanmak, atıf analizi ölçümleri yaparak bilimsel yayın, yazar ve

kurumları değerlendirmek, bu amaçlar doğrultusunda enformetrik ve bibliyometrik teknikleri uygulamak;

- Erişilebilirliği ve kullanılabilirliği sağlamak üzere, her tür bilgi kaynağını, uluslararası bibliyografik nitelme öğeleri doğrultusunda tanımlanmasını sağlayan standartlar uyarınca kataloglamak (Örneğin, bilgi kaynaklarının Anglo Amerikan Kataloglama standartlarına uygun olarak MARC21 formatına göre elektronik ortamda kataloglanarak tanımlanmasını, uluslararası protokollerde kaynağın nitelme bilgilerinin paylaşılmasını sağlamak);
- Basılı ve elektronik bilgi kaynaklarının, görsel ve işitsel materyalin, web temelli bilgileri tanımlama öğelerinin HTML, XML kodlarında tanımlanmasına olanak tanıyan metadata (üstveri) standartlarını ve tekniklerini uygulamak;
- Bilgi kaynaklarına ilişkin veritabanlarında basit, gelişmiş ve federe tarama gibi üst düzey bilgi erişim teknik bilgilerini edinmek, uygulamak ve sisteme entegre etmek;
- İndeksleme sistemlerini bilmek ve geliştirmek;
- Kütüphane kaynaklarına uzaktan erişimi planlamak, ilgili teknik alt yapıyı oluşturmak ve eğitimlerini vermek.

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri, eğitim ve araştırma faaliyetlerini aşağıda sıralanan başlıklarda özetlenmeye çalışılan alanlarda yürütür ve yetiştirdiği insangücü, başka bir uzmanlık alanının yerine getiremeyeceği teknik bilgi ve beceri ile donatılır. Disiplin, teorik ve pratik düzlemde ele aldığı her konuda uluslararası standartlar, ilkeler, teknik ve yöntemleri esas alır; bu sebeple de literatürde standartlar mesleği olarak tanımlanır. Bilgi ve Belge Yönetimi alanında lisans ve/veya lisansüstü eğitimi almış ve bilgi sektörü alanında çalışan kütüphaneci, enformasyon uzmanı, dokümantasyon uzmanı, arşiv uzmanı ya da genel anlamda bilgi uzmanı, bilgi yöneticisi, belge yöneticisi unvanları ile çalışan bireylerin yaptıkları ve yapabilecekleri işler, mesleki eğitim sürecinde edindikleri donatılar dikkate alındığında, “teknik” uzmanlık gerektiren bir iş alanında faaliyet gösterdikleri kabul edilecektir.

Yukarıda tanımlanan bireylerin sahip olduğu bilgi ve beceri alanları şunlardır:

- Basılı, elektronik, yazılı ve mikro ortamlarda bulunan her tür, dil ve coğrafyada üretilmiş, üretilen ve üretilecek materyalin varlığını tespit eder; varlığını tespit ettiği kaynakları, uluslararası ilkeler doğrultusunda değer-

lendirir; seçer; ilgili kaynakların sağlama işlemlerini yapar ve erişir; eriştiği kaynakları sistematik biçimde düzenler, gereksinim duyulursa daha istenilen ayrıntı düzeyinde işler; belirli yöntem ve teknikleri kullanarak işlediği kaynakları, bilgi kullanıcılarının bilgi arama davranışlarını da dikkate alarak, yayar; bu amaçla bibliyografik denetim araçları (katalog, veritabanı vb.) oluşturur ve bilgi ve/veya referans hizmetlerini tasarılar, sunar ve değerlendirir;

- Bilgi kaynaklarının doğası ve niteliklerini tüm ayrıntısıyla bilir;
- Elektronik dergicilik, kütüphane konsorsiyumları ve açık erişim konularında bilgi ve iş süreçlerini bilir;
- İş süreçlerinde üretilen belgelerin dosyalanması ve yönetimi ile konuya ilişkin sistemleri, kuralları ve idari düzenlemeleri yapar; kurum ve kuruluşlarda iş süreçlerinde üretilen belgelerin dosyalanması ve düzenlenmesi sürecini tanımlama, oluşturma ve uygulama becerisine sahiptir;
- Osmanlıca matbu ve el yazısı metinleri okuyabilme, transkribe edebilme ve kataloglama bilgisine sahiptir;
- Bireylerin, organizasyonların, toplulukların ve toplumların bilgi gereksinimlerini saptamak üzere belirli yöntem ve teknikleri kullanarak araştırmalar yapar;
- Bilgi ve belge yönetim sistemlerini tasarılar, inşa eder, dinamik bir yapıda yaşatır ve değerlendirir;
- Bilgi ve belge yönetim sistemi uygulamalarını, bilgi ve belge yönetimi yaklaşımlarının öngördüğü yöntem ve tekniklere uygun olarak tanımlama ve yürütme yetkinliğine sahiptir;
- Bilginin toplumsallaşması yönünde eğitim programları düzenler;
- Veritabanları, tarama motorları, kütüphane katalogları için bilgiyi işler, depolar, sorgulama formülasyonu hazırlar; sorgulama sonuçlarını anlamlılık, süre ve maliyet açısından değerlendirir; daha nitelikli taramalar için ilgili teknikleri (paralel tarama tekniği, görelî tarama tekniği, süzme araçları, "boolean" ve yakınlaştırma (proximity) operatörleri) kullanır;
- Bibliyografya, indeks (dizin), katalog (e-katalog, toplu katalog vb.) ve rehber gibi danışma kaynaklarını uluslararası standartlarda hazırlayabilir;
- Kurum ve kuruluş bazında veritabanı oluşturabilir, bilgi erişim sistemlerini tasarılama, geliştirme ve değerlendirme altyapısı ve becerilerine sahiptir;
- Ofis otomasyon programlarını kullanır; hesap tabloları, grafik vb. hazırlama becerisine sahiptir;

- Veritabanı sistemleri ile ilgili temel kavramlar, veri modelleri ve bir kuruluşun enformasyon gereksinimi doğrultusunda ilişkisel tabloları yaratabilmek için bir tasarım yöntemini kullanarak kavramsal şema oluşturma konusunda bilgi ve beceri sahibidir;
- Bilgi erişim, dizinleme, veritabanı, bilgisayar ve bilgi ağları, otomatik dizinleme, otomasyon konularında gerekli sistem, teknik, yöntem ve programları kullanır;
- Kütüphane otomasyon yazılımları hakkında karşılaştırmalı inceleme yapma bilgi ve becerisine sahiptir;
- Web tasarımı için kullanılacak temel programların kullanımını bilir;
- Kamu kurum ve kuruluşlarda bilgi ve belge kayıtlarına yönelik metadata standartlarını uyarlayıp ilgili kuram ve yöntemlere yönelik uygulama bilgi ve becerilerini kazanır;
- Kurumsal /fonksiyonel analiz teknikleri uyarınca oluşan farklı belge türlerini irdeleyip nasıl organize edileceği bilgisini araştırır; farklı Metadata standartlarının hangi kurumsal yapılara uyarlanabileceği ile ilgili araştırma yapar; seçilmiş bir kurum için metadata formatı oluşturarak uygulama yapar;
- Bilgi kaynakları ve içerikleri için thesaurus programlarında thesaurus geliştirebilir; kavramsal dizinleme teknikleri hakkında teorik ve pratik bilgiye sahiptir; thesaurus oluşturma standartlarını bilir; semantik bilimin thesaurus oluşturmadaki etkilerini araştırır; farklı thesaurus yapılarını kullanma, karşılaştırma ve yorumlama becerisine sahiptir;
- Bilimsel bilginin üretim sürecinde fiziksel ve elektronik bilgi kaynaklarının birbirleri ile bilimsel ilişkilerini ortaya koyarak bilime katkılarını irdeleme tekniklerini bilir;
- Bilgi merkezlerinin ve web ortamının verimliliğinin değerlendirilmesinde kullanılacak enformetrik tekniklerin nasıl kullanılacağı bilgi ve becerisine sahiptir;
- Bilgi erişim, dizinleme, veritabanı konularında sistem ve teknik bilgilerini araştırır;
- Her tür bilgi kaynağının niteleme bilgilerinin elektronik ortamda nasıl işleneceği bilgisine sahiptir. Bilgilerin niteleme alanlarını elektronik ortamda tanımlar;
- Bilimsel bilginin üretim sürecinde fiziksel ve elektronik bilgi kaynaklarının birbirleri ile bilimsel ilişkilerini ortaya koyarak araştırmacıların, kurum-

ların ve ülkelerin bilimsel verimliliklerini, bilime katkılarını irdeleme tekniklerini bilir;

- Bilgi ve/veya bilimin birikimli (kümülatif) ilerlemesi sürecinde uluslararası atıf/ kaynak gösterme standartlarını bilir, konu ile ilgili ilkeleri benimser ve bu alanda sahip olduğu teknik bilgiyi birey ve topluma aktarır, rehberlik eder;
- Kurum ve kuruluşlarda bilgi, iş ve iletişim süreçlerini tanımlar, iş akış şemalarını oluşturur;
- Ekonomide bilgi/ enformasyonun yeri, üretim unsuru, entelektüel ve sosyal sermaye unsuru olarak bilgi/enformasyon; inovasyon, fikri haklar, e-ticaret, Ar-Ge, teknopark, kalkınma ve küreselleşmede bilgi/enformasyon olgusunu değerlendirir; endüstriyel işletmelerde iç ve dış enformasyon kaynakları/kanallarını belirler; işletme bazında bilgi ve/veya enformasyonun yönetimini gerçekleştirir;
- Sistem analizi teknik ve yöntemlerini bilir ve uygular;
- Bireysel, kurumsal ve ulusal düzlemde işlevsel okuryazarlık, kütüphane okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, İnternet okuryazarlığı, enformasyon okuryazarlığı programları gibi eğitim programları tasarımlar, oluşturur ve değerlendirir.

Bu bağlamda kütüphanecilik, antik dönemden bugüne bilgi mirasının korunması, yayımı ve gelecek nesillere aktarımı sürecinde önemli rol oynayan çalışma alanı ve dünyanın en eski mesleklerinden biri olmuştur.

Bilgi ve belge yönetimi disiplinin teorik ve pratik düzlemde bütün operasyonel süreçleri, uluslararası teknikler, yöntemler, standartlar ve ilkelerle örülüdür. Disiplinin operasyonel süreçlerinde kullanılan, sadece bu alanda uzmanlaşmış insangücü tarafından pratik yaşama aktarılabilen uluslararası teknik, yöntem, standart ve ilkeler şöylece sıralanabilir:

- Kataloglama teknikleri, elektronik kataloglama (MARC);
- Sınıflama yöntemleri (DDC, LC, ISIC, NACE vb.);
- İndeksleme teknikleri (basılı indeksleme, otomatik indeksleme, veritabanı indeksleme, web siteleri indeksleme) ve konu başlığı listeleri;
- İndeksleme dilleri ve sistemleri;
- Dosyalama işlemleri ve dosya yönetim sistemi uygulamaları için belge yönetim disiplininin öngördüğü yöntem ve teknikler;

- Bilgi gereksinimleri ve bilgi arama davranışlarını belirlemeye yönelik kullanılan yöntemler (kullanıcı araştırmaları (user surveys), durum incelemeleri (case studies), görüşme, günce, dokümanter ispat vb.);
- Bilgi hizmetlerinin tasarlanması, inşa edilmesi, sunulması ve değerlendirilmesine ilişkin teknikler (kullanıcı profili oluşturma, danışma görüşmesi, geribildirim alma teknikleri vb.);
- Bilgi hizmetleri ve kaynaklarına yönelik istatistiksel teknikler;
- Stratejik yönetim ve stratejik planlama ilkeleri;
- Web tabanlı ve/veya elektronik bilgi hizmetleri tasarımı, uygulama ve değerlendirme ilkeleri;
- Elektronik ortamdaki belgelerin otomatik dizinlenmesinde kullanılan yöntemler;
- Metadata standartlarına ilişkin kuram ve yöntemler;
- Thesaurus yazılımı algoritmasını oluşturma teknikleri;
- Enformetri yasaları ve modelleri;
- Atıf analizi, bibliyometri ve bilimetri teknikleri;
- Webometrics: Enformetrik yasaların uyarlanması;
- Elektronik kütüphane ve kaynaklarına yönelik enformetrik ölçümler;
- Kanıta dayalı kütüphanecilik metodolojileri;
- Organizasyonel, ulusal ve uluslararası düzlemde bilgi erişim, dolaşım, yayım ve üretim sürecinin değerlendirilmesine yönelik teknik ve yöntemler (enformasyon zincirinin aktörleri ve işlevleri);
- Bilgi erişim sürecinde etik ilkeler, bilgi erişimde fırsat eşitliği ilkeleri, kullanıcı hakları, kişisel haklar, bilgi ve/veya dijital uçurumu aşma ilkeleri;
- Veritabanı ve veritabanı yönetim sistemi standartları, yöntem ve teknikleri;
- Access programında tablo yaratma, tabloları ilişkilendirme ve sorgulama yapma, form ve rapor üretme teknikleri;
- Web sitesi, blog, web 2.0, web 3.0, library 2.0 vb. tasarım ve oluşturma teknikleri;
- Temel HTML kodları;
- Kütüphane otomasyon programları araçlarını ve içeriğini oluşturma ilke, standart, teknik ve yöntemleri;
- Kütüphane otomasyon programı oluşturma ve seçme sürecinde temel kriterler;
- İnsan-insan ve insan-makine etkileşimli enformasyon okuryazarlığı program vb. için kullanılan uluslararası standartlar, ilkeler ve yöntemler;

- Enformasyon teknolojisi ürünlerini kullanma ve değerlendirme teknikleri (tarama motorları, veritabanları, otomasyon programları, doküman yönetim sistemleri, belge yönetim sistemleri, yönetim enformasyon sistemleri, karar destek sistemleri vb.).

Bu doğrultuda, bilgi ve belge yönetimi alanında, operasyonel, taktik ve stratejik düzlemde iş süreçlerini gerçekleştiren insangücünü niteleyen kütüphaneciler, enformasyon uzmanları, dokümantasyon uzmanları, arşiv uzmanları ya da genel anlamda bilgi uzmanları, bilgi yöneticileri ve belge yöneticileri; büyük ölçüde teknik bilgi altyapısı ile donatılmıştır ve iş süreçleri neredeyse bütünüyle uluslararası standartlar, ilkeler, yöntemler ve teknikleri içeren teknik çalışmayı içermektedir.

Bu bağlamda kütüphaneci, enformasyon uzmanı ve arşiv uzmanlarının teknik hizmetler sınıfına alınması için Türk Kütüphaneciler Derneği'nin girişimi ile çalışmalar yapılmış ve sonuç olarak, aşağıda sunulan Bakanlar Kurulu Kararı, Kanun Hükmünde Kararname ve yine Bakanlar Kurulu Kararı ile, Bölümlerimizde yetiştirdiği insangücünün teknik hizmetler sınıfında değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Ülkemiz adına alınan kararlar, gecikilmiş olursa da, çok yerinde ve haklı kararlar olmuştur. Söz konusu yasal süreçte alınan kararlar şunlardır:

- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 05/03/2010 tarih ve 7996 sayılı kararı ile, Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan “*Folklor Araştırmacısı, Müze Araştırmacısı, Kütüphaneci, Arşivci, Kitap Patologu ve Sosyolog*” unvanlarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36/II maddesinde Teknik Hizmetler Sınıfı ile 36 ncı maddesinin Ortak Hükümler bölümünün (A/4) numaralı bendi kapsamında değerlendirilmesine karar vermiştir. Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı'nın olumlu mütalaaları neticesinde 27/09/2010 tarih ve 2010/1092 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile adı geçen unvanların hizmet sınıfı değişmiştir.
- 04/07/2011 tarihli ve 27984 sayılı mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede “*190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin kurumlara ait bölümlerinde yer alan Folklor Araştırmacısı, Müze Araştırmacısı, Kütüphaneci, Arşivci, Kitap Patologu ve Sosyolog unvanlı kadroların sınıfı Teknik Hizmetler Sınıfı olarak değiştirilmiştir*” ifadelerine yer verilerek ilgili unvanlı personelin kadro atamaları gerçekleştirilmiştir
- 05/01/2011 tarihli ve 27806 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2011/1241

sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nda “17/4/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan “Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar” ve eki cetvellerin uygulanmasına 2011 yılında da devam olunur” denilmektedir.

- Ayrıca Devlet Personel Başkanlığı Başkan adına Başkan Yardımcısı Şaban TALAŞ imzası ile 06.05.2011 tarih ve B.02.1.DPB.0.12.01-647.02/ 8133 sayılı yazısında “Yüksek Öğretim Kurulu kararı çerçevesinde, 2010/1092 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden Genel İdare Hizmetleri Sınıfından Teknik Hizmetler Sınıfına atanan birimlerinde görevli Kütüphaneci unvanlı devlet memurlarının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 36/A-4 bendi hükmü gereğince bir derece yükselmesinden yararlandırılabilceği değerlendirilmektedir” şeklinde uygun görüş verilmiştir.

Bununla birlikte, alınan kararların pratik düzleme aktarılması sürecinde, kurum ve kuruluşların dinamik yapısı ve iş süreçlerindeki anlayış farklılıkları sebebiyle sorunlar yaşanmaktadır. Bu sebeple Bölümümüz tarafından disiplinimizin ve bu alanda faaliyet gösteren insangücünün niteliklerinin tanımlanması gereği duyulmuştur ve bu gerekçe yazısı hazırlanmıştır.

Sonuç olarak, dijital ya da değil, çeşitli formatlarda bulunan bilgiyi gereksinim bağlamında bütünleyerek ve farklı düzeylere uygun biçimde, zamanlı olarak yeni yöntemlerle kullanıcılara sunmak; yalnız konu uzmanlığı bilgisini değil teknik bilgiyi de gerektirir. Üstelik uzmanlık bilgisi ve teknik bilgi bileşkesi ile donanmış olan bilgi uzmanlarının yalnız bilgi merkezlerinde değil, diğer örgütsel yapılar içinde de bilgiyi yönetebilecek konumda olduğuna dikkat çekmekte yarar bulunmaktadır.

Bilgi ve emek yoğun iş süreçlerini içeren çalışma alanımızın emektarları mezunlarımızı, lise mezunu bireyler ya da alan dışı lisans mezunları ile eşdeğer gören, uzmanlık alanlarına saygı duymayan anlayışları ve teknik hizmetler sınıfından ücret alan kütüphaneci meslektaşlarımızın çalıştıkları kurumlarda THS (A/4) geçirilmemesi veya bu kadroya geçen kütüphanecilere geriye dönük zimmet çıkarılması gibi yaşanan olumsuz gelişmeleri haksızlık ve endişe verici bulduğumuzu belirtir, saygılarımızı sunarız.

Ankara Üniversitesi
DTCF
Bilgi ve Belge
Yönetimi Bölümü